

Nordisk Net

om psykiatri og udviklingshæmning

Søg

REDAKTION
ADRESSER
LITTERATUR
LINKS
UDVIDET SØGNING

- Århus (DK), 7.- 8. Marts 2005
Kursus med Per Lorentzen:
Samhandling og kommunikation med udviklingshæmmede
- Århus, 14. - 15. april 2005
Kursus med Diana Kerr:
Udviklingshæmning og demens
28.4-2005
Invitation til konference
- Lahti (Fi), 25.-28. aug. 2005
Who Cares?
- København (DK), 27.-28. okt. 2005
Kursus med Per Lorentzen:
Samhandling og kommunikation med udviklingshæmmede

- Kreative terapier - en anden form for kommunikation(1016)
- Tar vi udviklingshæmmede på alvor(1002)
- Tidsperspektiver i forbindelse med behandling av tvangslidelse(994)
- Manifest om grundlæggende standarder(988)
- Hvordan reagerer personalet overfor udviklingshæmmede, der opfører sig aggressivt?(930)
- Udviklingshæmmede som forældre - det

Udadreagerende adfærd og usikker tilknytning

- Line Rosenlund Nielsen

En undersøgelse med deltagelse af 54 unge udviklingshæmmede har set på, om der er en sammenhæng mellem usikker tilknytning og adfærdsproblemer. Personalet, der arbejdede med disse unge, blev bedt om at angive, hvem der var overinvolverede i et eller nogle få forhold til en anden/andre personer, hvilket førte til jalousi. Det viste sig, at dette gjaldt for 34% af undersøgelsesdeltagerne, og at disse var mere tilbøjelige til at udvise udadreagerende adfærd, ligesom en højere andel af disse ikke boede sammen med deres familie. Disse foreløbige resultater tyder på, at det kunne være interessant at undersøge sammenhængen mellem adfærdsproblemer og tilknytning nærmere.

Tilknytningsteori

Tilknytningsteorien beskæftiger sig med omsorgens betydning for barnets udvikling. Centralt står forholdet mellem det lille barn og dets nærmeste omsorgsperson. Oprindeligt blev tilknytningsteorien udviklet af John Bowlby, som blev inspireret af etologien, dvs. viden om dyrs adfærd, og forholdet mellem den lille dyreunge og dens omsorgsgiver. Man så her, at den nyfødte altid knytter sig til en voksen. Blandt andet med baggrund heri siger tilknytningsteorien, at barnet altid vil knytte sig til sin omsorgsperson uanset kvaliteten af den omsorg, der gives, fordi det er nødvendigt for dets overlevelse. Arten af tilknytningen vil dog variere som følge af den måde, omsorgen og samspillet mellem barnet og omgivelserne fungerer. Med omsorg menes ikke kun varetagelse af de fysiske behov, men også psykiske behov for tryghed, følelsesmæssig forståelse mv.

Man kan inddele mindre børn i 4 kategorier i forhold til karakteren af deres tilknytning til deres nærmeste omsorgsperson, som oftest vil være moderen. Den første gruppe er det trygt tilknyttede barn, som bruger sin omsorgsperson som en sikker base, hvor han kan undersøge verden ud fra. Med trygheden i, at omsorgspersonen er der, tør barnet give sig i kast med at udforske sine omgivelser, og hvis han bliver bange, kan han søge trøst hos omsorgsgiveren.

Den næste gruppe er det ængsteligt-undgående tilknyttede barn. Dette barn bruger ikke sin omsorgsperson som en sikker base og vil ikke søge trøst hos denne. Barnet kan være vred på og agtpåvigende over for den voksne, fordi dets erfaring siger det, at det ikke kan regne med, at den voksne er der, når det har brug for omsorg.

Den tredje gruppe kategoriseres som det ængsteligt-ambivalent tilknyttede barn. Dette barn er ængsteligt og klyngende i sin adfærd over for omsorgspersonen, men kan ikke finde trøst hos denne.

Den sidste gruppe er det ænsteligt-disorganiserede barn. Dette barn udviser en sammenblanding af de tre ovenstående tilknytningsmønstre.

- Udviklingshæmmede aldres i hele verden
- Hun rev tapet og rutiner ned
- Kan et aktivt liv udskyde demens?

- Manifest om grundlæggende standarder
- Tidsperspektiver i forbindelse med behandling av tvangslidelse
- Prognose og behandlingseffekt ved tvangslidelse
- Behandling av tvangslidelser - historikk
- Hvordan reagerer personalet overfor udviklingshæmmede, der opfører sig aggressivt?
- Udadreagerende adfærd og usikker tilknytning
- Lille Albert - Litt historikk om angst
- Kartlegging og utredningsverktøy for depresjon
- Kosttilskudd i behandling av schizofreni
- Tvangslidelse - Medikamentell behandling
- Tvangsmessig tregthet
- En strategi

- Kreative terapier - en anden form for kommunikation
- Tidsperspektiver i forbindelse med behandling av tvangslidelse
- Prognose og behandlingseffekt ved tvangslidelse
- Anbefalt behandling

- empiriske grundlag(889)
- Udviklingshæmmede
aldres i hele verden
(801)
- Udadreagerende
adfærd og usikker
tilknytning(783)
- Kognitiv terapi og
udviklingshæmmede -
et umage par(676)
- Fysisk sundhed og
udviklingshæmning(645)

og er ofte modstridende i sine handlinger, eksempelvis ved at kigge væk, når det bliver taget op.

Barnet vil altså knytte sig til en eller få omsorgspersoner i forhold til de tilknytningsmønstre, der lige er beskrevet. **Hvordan, tilknytningen tager form, afhænger af, hvordan omsorgspersonen svarer på barnets udspil.** På den måde bestemmes tilknytningen af omsorgspersonens evne og overskud til at tage vare på barnet, ligesom man kan tænke sig, at barnets temperament spiller en rolle i samspillet.

Tilknytningen får betydning ud over de første leveår, fordi den tænkes at danne skabeloner eller skemaer for, hvordan barnet senere vil indgå i relationer til andre mennesker. **Dette er ikke særligt for tilknytning, fordi mennesket jo er skabt af sine erfaringer og på den måde altid handler på baggrund af, hvad det tidligere har oplevet.** På den måde skal de skemaer for samvær, tilknytningen tænkes at grundlægge, ikke forstås som fasttømrede, deterministiske regler for, hvordan relationer forstås. Den betydning, tilknytning har for de skemaer for at være sammen, som personen får, er blandt andet, hvad **psykologen Daniel Stern** beskæftiger sig med i sin teori.

Man må i øvrigt huske på, at tilknytning ikke udelukkende er knyttet til barndommen. Det er begreb, der beskriver et forhold mellem mennesker. Derfor vil det også kunne beskrive et forhold mellem voksne, og definitionen på tilknytning er da også generel og siger, at tilknytning er, at en person er stærkt disponeret for at søge nærhed og kontakt med den person, han er knyttet til.

Tilknytning og psykisk trivsel.

Undersøgelser har vist, at der er en sammenhæng mellem tryk tilknytning og psykisk trivsel. På den måde er der en positiv sammenhæng mellem tryk tilknytning og selvværd, selvtillid og positiv selvforståelse.

Med udgangspunkt i denne viden fandt Clegg & Sheard det interessant at undersøge, om der var nogen sammenhæng mellem arten af tilknytning og forekomsten af adfærdsproblemer hos den aktuelle gruppe af udviklingshæmmede. De har selv tidligere fundet, at der er en sammenhæng mellem temperament-, tilknytnings- og socialiseringsfaktorer og adfærdsforstyrrelser. Derudover har det vist sig, at mens to tredjedele af spædbørn i Vesteuropa er sikkert tilknyttet, gælder det kun for under halvdelen børn i lavindkomst og højrisikofamilier, og halvdelen af børn med Down Syndrom.

I Clegg & Sheards aktuelle undersøgelse var der altså to faktorer, der skulle undersøges: dels tilstedeværelsen af adfærdsproblemer, dels arten af tilknytning. Dette blev klarlagt gennem et spørgeskema omkring personens adfærd gennem de sidste 3 måneder, som blev udfyldt af et medlem af personalet på personens dagbeskæftigelse og af den primære omsorgsperson. Spørgsmålet, der skulle beskrive personens tilknytning, lød: 'Er vedkommende over-engageret i et eller nogle få forhold, som giver anledning til jalousi?' Man vil forvente, at hvis personen er trykt tilknyttet, kan han nok have nære forhold, men disse vil ikke give anledning til jalousi. Han kan bruge forholdet som en sikker base og føler sig sikker på, at han altid vil kunne finde trøst i dette forhold, eller sagt på en mere voksen måde: at vedkommende altid vil være der for ham. Hvis personen ikke er trykt tilknyttet, vil han ikke have denne vished og vil derfor være tilbøjelig til at blive jaloux, hvis andre kommer for tæt på den anden. Han vil føle, at relationen er i fare.

Usikker tilknytning og udadreagerende adfærd

- Nordisk kursus i
psykoterapi - referat
fra kursus
- Valerie udfordrer
Freud
- Kognitiv terapi og
udviklingshæmmede
- et umage par

- Udviklingshæmmede
som forældre - det
empiriske grundlag
- Udviklingshæmmede
som forældre
- Tar vi
udviklingshæmmede
på alvor
- Kontakt i musikterapi
- Når jeg slår på
tromme, kommer der
en lyd!
- Kreative terapier - en
anden form for
kommunikation
- Krage søger mage...
- Videreuddannelse:
- Trening av sosiale
kompetanse
- Tidsperspektiver i
forbindelse med
behandling av
tvangslidelse
- Anbefalt behandling
- Huse og mennesker
- Massage kan bruges
som pædagogisk
redskab - bogomtale

- Manifest om
grundlæggende
standarder
- Forskning og rokken
- Fysisk sundhed og
udviklingshæmning
- Udviklingshæmning
og livsstil

Der blev nu set på, om der var en sammenhæng mellem en forhøjet forekomst af udadreagerende adfærd (som blev identificeret gennem beskrivelsen af adfærden i de resterende spørgsmål i spørgeskemaet) og tilstedeværelsen af sådanne "usunde", over-involverede forhold. For de undersøgelsesdeltagere, der boede hjemme, var der en tendens (men ikke statistisk signifikant) til, at der var en sådan sammenhæng, og for de, der ikke boede hjemme, var denne sammenhæng signifikant.

Clegg & Sheard konkluderer, at usikker tilknytning bidrager til adfærdsproblemer. På baggrund af den aktuelle undersøgelse tyder data på, at cirka halvdelen af adfærdsproblemerne kan relateres til tilknytning.

Dog er dette kun en begyndelse på at få undersøgt området, og det er noget sparsomt at skulle karakterisere tilknytningen på baggrund af besvarelsen af et enkelt spørgsmål.

Denne erkendelse er af betydning for, hvordan man tackler adfærdsproblemer i forbindelse med protester mod at skulle skilles fra en anden. Hvis grunden ligger i tilknytningen vil medicinering eller adfærdsmodellering ikke være svaret. I stedet må man sætte ind i forhold til tilknytningen. Dette har man ikke erfaring for at gøre i arbejdet med udviklingshæmmede, men i forhold til ikke-hæmmede er der udviklet metoder, der retter sig mod forældre-barnforholdet og usikre voksne. Det skulle på den måde være muligt at søge inspiration herfra og videreudvikle metoder specifikt rettet mod udviklingshæmmede.

J. Clegg & C. Sheard (2002). Challenging behaviour and insecure attachment. *Journal of Intellectual Disability Research*, vol. 46(6), pp. 503-506.

[EMAIL ARTICLE](#)[PRINT ARTICLE](#)[Læsernes vurdering](#)